

kitea e au ki nga kainga. Ko te ahua o te tangata i taua wa, e huri ana i te whakatauki nei kia peneli na, "Huna o mata o tangata, whakina o mata o kai." Otira e tika ana tenei mo te tira baere, ko tona whanaunga tata tonu hoki tenei he kai.

Nga tino mahi i taua wa he 'kutikuti hipi,' he tope manuka, tauhinu, me etahi mahi atu a te pakeha. Tetahi mea whakamiharo ko te nui o nga teihana hipi a nga Maori. Tae atu an e whakakao hipi ana i Paremata, e whakahiho ana i Tokomaru, e utauta huruhuru ana ki runga kaupuke i Reporua. Katahi au ka whakatauki iho, "E runga mahara pai hoki ki ana tu whakahae."

Ko nga mahi era o nga ra o te waru. Taku hokinga mai i te ngahuru nei tiroiro noa ana kei whea te tangata. Te mahi o taua wa he tope manuka, tataranua, he mahi taiapa, he whakapai whenua i roto o Waitapu, ko te 'roia paku' hoki o ngati-taua nei te tino tangata whakahae o au mahi, a kaore e tau ana ki raro; nana hoki i tito mai te mea nei kia au na,

He aha to ui ra, ka ui nei i te ngahuru?

E ia kei te mahi kaataraaki ra,

O koroua e...hika?

Tetahi mahi hou i kitea e au i taku taenga ki te moka whaka-te-Polutu o Pakiakanui, he mahi rori. I nga Maori katoa nga mahi peneli. Nga rori katoa o roto o Awatere ki nga teihana o uta, kaore tetahi i riri i te pakeha. No reira au ka mea iho "E tika ho...ki! Tena ra kia kaha rawa me kore te hanga pakeha na e porohaunga noa atu."

I te Kawakawa hoki au ka kite i te tangata toa o te Tai-rawhiti ki te whakarehe poti i runga i te ngaru, i te tuatua, i te tipuhi, kei a ia hoki ratou ko ana tangata te kaataraaki o nga mahi o te Motu i Whanokenu.

#### TE AHUA O TE ORA.

Tetahi mea autahi, i waenganui i te hunga mahi hipi i taua wa, he mate rewharewha tino taumaha, ara kia ratou na "Ko te mate hou nei," ki te pakeha ia he "Influenza." I pangia ano hoki nga tamariki e te mate e kua nei "he mare hehehe." He whanau ano nga tamariki i aitia i taua mate. Te take i ahua pai ai na te patanga i te raumati. Mebanea no "te wa e tohatoha nei a Hikurangi i ona rinana," he tamariki tana e iki ai ki te p.

I pai noa iho te pangia mai o te mate o nga pakeke. Ko te tino kaumatua paka-a-ki o te Atirikororanga o Waitapu, e noho i te kokoru i tua atu o Matuhuru ra, tetahi i teka e taua mate ki raro, a taka rawa te pouri i ia kei kore ia e tae ki te hui tino nui o te tau. I ho-

rapa katoa te takiwa o Ngatiporou i te autahi mate nei. He tama e taika noa au mai i ro tauhinu, i ro manuka, i ro tataranua! Heoi ano te mate i kitea e au e hianga ana i nga tangata. Otira ki te tangohia tenei, ki tooku whakaaro nui atu te ora o nga tangata.

(Taria e whakaoti.)

#### HE AHI WHAKAHARAHARA.

No te 27 o nga ra o Aperira nei ka timata te kai a te ahi i Otawa, te taone o te Kawakawanga o Kanata, he whenua kei te pito ki te haumaroro o Amerika, he wahi hoki kei raro i te mana o to tatou Kuini. He ahi tino nui whakaharahara! I timata te kai i tetahi taha o te awa, ka puhia e te hanu, ka whiti ki tetahi taha; no te paunga o te whare tuku raiti mo te taone ka tu katoa te taone, nga whare i roto i te pouri, heoi ano te kai-whakamarama ko te mura o te ahi. I haere mai nga tina tinei ahi o etahi atu taone, i whakangaau nga hoia ki te tinei kore rawa i taea, kaore he tangata e patata atu i te kaha o te hana o te ahi. Ka pupu ana te ahi ka puta te arero mura e rua maero te roa, e toru koata maero te whanui, katahi ka whakaraua ki te pawa kaauriki, — ano ko te reinga te rite. E rima koea maero ara e 3200 eka, o te taone kei te tu marake i te kainga a te ahi. Neke ake i te 15000 nga tangata kei waho e noho ana i te kore whare. I eke pea ki te £1,500,000 i ngaro i tenei ahi. Kua timata te koinikohi a nga parirau katoa o te mana o te Kuini hei awina ana te hunga i rawa-kore i tenei ahia. Ta te mana munui pai! I kitea te kaha o Rore Minto (Lord Minto) te Kawana Tumuaki o taua whenua, i haere ano ia ki te tinei i te ahi, nana hoki i whakaora tetahi tangata; ko tana kahi £1000.

Taikiri! Taikiri! te mate o enei ra, te tau te manawa ki raro! Kei te whawhai ka puta te mate uruta, te mate kai, te weia i te ahi, te pupahi kohuru i te Pitiniha, a kei te korerore-retia tera pea e ara he pakanga ma nga iwi nunui. E i koia nei pea ia nga mate e whakaturia mai nei e te Pukapuka nei:—"A e rongu koutou ki nga pakanga, ki nga rongu pakanga: kia tupato kei ohorete koutou: ta te mea kua takoto he putanga mai mo enei mea katoa, taihoa ia te metunga. E whakaitika mai hoki tetahi iwi ki tetahi iwi, tetahi rangatiratanga hoki ki tetahi rangatiratanga: a e puta nga po mate kai, me nga mate uruta, me nga ru, ki te tiai o te wahi. Otira ko te timatanga enei mea katoa o nga mamea." *Kia tupato kei ohorete koutou* (te hunga whakapono.) "E tika ho...ki!" mo enei kupu whakamarie i te ngakau, e ki ana ko te pakeha, 'Tai-kin!'